

БЪЛГАРСКА
НАРОДНА БАНКА

Насоки за установяване на действителни собственици на юридически лица и други правни образувания за банки/платежни институции/дружества за електронни пари

Банките/платежните институции/дружествата на електронни пари (банки/ПИ/ДЕП) следва да съобразят настоящите насоки при извършване на собствената си оценка на риска от изпиране на пари и финансиране на тероризъм (ИП/ФТ), както и по отношение индивидуалните рискови оценки на клиенти, които са юридически лица или др. правни образувания.

Настоящите Насоки са приети от Управителния съвет на Българската народна банка на основание чл. 108, ал. 6, т. 1 от Закона за мерките срещу изпирането на пари, чл. 73, ал. 4, във връзка с ал. 1, т. 11 от Закона за кредитните институции, чл. 154, ал. 6 от Закона за платежните услуги и платежните системи и насока 4.4.9, буква „б“, т. 124-128 от Насоки на ЕБО относно характеристиките на рисковото базирания подход при надзора на борбата с изпирането на пари и финансирането на тероризма и мерките, които да бъдат взети при упражняване на надзор въз основа на чувствителността към риск съгласно член 48, параграф 10 от Директива (ЕС) 2015/849 (изменящи Съвместни насоки ESAs/2016/72).

Съдържание

1. Обща информация.....	3
2. Дефиниция за действителен собственик	4
3. Рискове, свързани с юридически лица и други правни образувания	4
3.1. Местни и чуждестранни юридически лица и други правни образувания.....	4
3.2. Оценка на риска.....	5
3.3. Сметчане на риска	6
4. Установяване на действителен собственик – физическо лице.....	6
5. „Многостранен“ подход към информацията за действителния собственик.....	9
5.1. Информация от юридическите лица и други правни образувания.....	10
5.2. Регистри на юридическите лица и други правни образувания	10
5.3. Алтернативни механизми за получаване на информация при многостранния подход.....	10
6. Информация за действителния собственик	10
6.1. Адекватна информация за действителната собственост	12
6.2. Точна информация - средства за проверка на информацията за действителна собственост	12
6.3. Актуална информация за клиента и за действителния собственик.....	14
7. Достъп до информация за действителния собственик на юридически лица и др. правни образувания от банки/ПИ/ДЕП.....	14
Приложение Индикатори за установяване на опити за прикриване на действителна собственост	15

1. **Обща информация**

Юридическите лица и другите правни образувания осъществяват широк кръг от стопанска дейност. Независимо от легитимната им роля в световната икономика и обществото, част от тях биват въвличани в комплексни схеми, целящи прикриване на действителния собственик на активи. Чрез юридически лица и др. правни образувания може да бъде злоупотребено по различни незаконни причини, вкл. за изпиране на пари, подкуп, корупция, търговия с вътрешна информация, данъчни измами, финансиране на тероризъм, заобикаляне на санкции или др. незаконни дейности. За криминално проявените лица, опитващи се да заобиколят мерките за превенция от изпирането на пари и финансирането на тероризма (ИП/ФТ), юридическите лица и др. правни образувания са привлекателно средство за прикриване на идентичност и преобразуване на облаги от престъпления.

В отговор на това, Групата за финансови действия срещу изпирането на пари (FATF) е разработила стандарт¹ за прозрачност на действителния собственик през 2003 г., а съгласно **ревизираната през март 2022 г. препоръка 24 на FATF** изрично се изисква:

а) да се **използва „многостранин“ подход** (комбинация от различни механизми) за събиране на информация за действителната собственост на юридически лица и др. правни образувания, за да се осигури адекватна, точна и актуална информация за действителната собственост, която да бъде своевременно достъпна за компетентните органи. Получавайки тази информация задължените лица по чл. 4 от Закона за мерките срещу изпирането на пари (ЗМИП), извършват комплексна проверка (КПК) спрямо техни клиенти - юридически лица или други правни образувания, включително във връзка с изискването за идентифициране на действителния собственик, идентифициране и управление на рисковете, свързани с ИП/ФТ, прилагане на контрол и мерки за борба с ИП/ФТ въз основа на тези рискове и

б) Прилагане на **рисково-базиран подход и оценка на рисковете, свързани с местни и чуждестранни юридически лица и др. правни образувания**².

От решаващо значение е банките/платежните институции и дружествата за електронни пари (банки/ПИ/ДЕП) да знаят кои са действителните собственици на клиентите им, за да могат да се вземат подходящи решения относно нивото на риска от ИП/ФТ. Понякога идентифицирането и проверката кой е действителен собственик на клиентите може да бъде трудно изпълнимо, като това се дължи на сложна, но легитимна структура на собственост. Сложната и легитимна структура на собственост не винаги означава опит за укриване на действителния собственик.

---

¹ Понастоящем това са препоръки 24 и 25 от 40^{те} препоръки на FATF, 2012 (предходни 33 и 34), чиято актуализация от март 2022 г. касае ревизия на препоръка 24 и дефиницията в речника, чрез добавяне на нови термини „номинатор“, „номинален акционер/директор“ (съответно “nominator”, “nominee shareholder/director”) за укрепване на стандарта за действителна собственост на юридически лица. Предстои актуализация и на препоръка 25. През март 2023 г. FATF издаде насоки относно действителните собственици на юридически лица - [Guidance on Beneficial Ownership of Legal Persons \(fatf-gafi.org\)](https://www.fatf-gafi.org/publications/guidance/Pages/Guidance-on-Beneficial-Ownership-of-Legal-Persons.aspx)

² Т.е. български юридически лица и др. правни образувания, както и чуждестранни юридически лица и др. правни образувания, които имат достатъчно връзки (контрагенти, сделки, операции) към Република България.

В настоящия документ се разглежда начина за определяне на действителната собственост на юридически лица или други правни образувания, от лице което притежава 25% или повече от собствеността, или осъществява ефективен контрол върху клиента на банка/ПИ/ДЕП.

Задълженията на банките/ПИ/ДЕП, относно действителните собственици са:

- Идентифициране на физическото лице, което е действителен собственик на клиента и получаване на информация, която описва собствеността, контрола и структурата на юридическите лица (ЮЛ)/правните договорености, свързани с действителния собственик;
- Предприемане на разумни мерки за проверка на точността на получената информация и поддържане/водене на документация за действията при установяване на действителния/ните собственик/ци и съхранение на информацията;
- Определяне на рисковата оценка на клиента и на рисковия профил на действителния собственик;
- Прилагане на мерки за комплексна проверка в зависимост от рисковата категория.

Основаният на риска подход, прилаган от банките/ПИ/ДЕП, ще позволи гъвкавост в мерките, прилагани при проверка на самоличността на действителните собственици на клиентите.

2. Дефиниция за действителен собственик ³

По отношение на юридическите лица и други правни образувания, действителен собственик е лицето, което в крайна сметка притежава или контролира пряко или косвено достатъчен процент от акциите, дяловете или правата на глас в това юридическо лице или друго правно образувание, включително посредством държане на акции на приносител, или посредством контрол чрез други средства. Изключение са случаите на дружество, чиито акции се търгуват на регулиран пазар, което се подчинява на изискванията за оповестяване в съответствие с правото на Европейския съюз или на еквивалентни международни стандарти, осигуряващи адекватна степен на прозрачност по отношение на собствеността.

3. Рискове, свързани с юридически лица и други правни образувания

3.1. Местни и чуждестранни юридически лица и други правни образувания

Комплексните структури на юридически лица и др. правни образувания, които работят в няколко юрисдикции може да бъдат свързани с по-висок риск. В контекста на криминална злоупотреба с такива структури, често⁴ се наблюдава такива корпоративни мрежи умишлено да разделят учредяването/регистрацията на дружества или др. правни образувания, собствеността/администрирането на активи, местоположението на професионалните посредници и местоположението на платежните сметки в различните държави, за да се избегнат националните регулации. Презграничното естество на корпоративна мрежа затруднява разбирането на пълната картина за дадена злоупотреба, включително злоупотребата с местни юридически лица, др. правни образувания, които са

---

³ § 2 от ДР на ЗМИП

⁴ доклад на FATF & Egmont, 2018: [Concealment of Beneficial Ownership \(fatf-gafi.org\)](https://www.fatf-gafi.org/en/documents/otherpublications/Concealment_of_Beneficial_Ownership.pdf) основно раздел 2 и 4.

част от такава мрежа за целите на изпиране на пари, финансиране на тероризъм или предикатни престъпления.

Банките/ПИ/ДЕП трябва да имат разбиране за естеството на юридическите лица и другите правни образувания (техни клиенти), които може да бъдат учредени/регистрирани:

- съгласно българското законодателство и специфично свързаните с тях рискове от ИП/ФТ;
- в друга държава/юрисдикция, и които имат „достатъчно“⁵ връзки към Република България и специфично свързаните с тях рискове от ИП/ФТ.

Това разбиране трябва да бъде взето предвид както при изготвянето на собствена оценка на риска от ИП/ФТ за конкретна банка/ПИ/ДЕП така и при индивидуалната оценка на риска от ИП/ФТ за всеки клиент, който е юридическо лице/др. правно образувание.

3.2. Оценка на риска

Задължените по чл. 4 от ЗМИП лица при изготвяне на собствената си оценка на риска от ИП/ФТ, както и при изготвяне на индивидуалните оценки на риска за даден клиент, който е юридическо лице или др. правно образувание трябва да вземат под внимание определения риск за юридически лица и др. правни образувания от Националната оценка на риска от ИП/ФТ за Република България (НОР, резюме и рискови събития) и Наднационалната оценка на риска (ННОР 2022, частта за др. правни образувания вкл. тръстове, номинални собственици и директори и дружества) и съответните им последващи актуализации.

Банките/ПИ/ДЕП следва в рамките на комплексната проверка на своите клиенти да идентифицират действителните им собственици. Това е задължение, което трябва да бъде изпълнено, независимо от нивото на риск, свързано с клиента.

При оценка на риска на своите клиенти лицата по чл. 4 от ЗМИП трябва да вземат предвид рискове, произтичащи от клиенти - юридически лица или други правни образувания, учредени/регистрирани в чуждестранни юрисдикции, които са включени в актуален сив или черен списък на FATF (сътв. юрисдикции, обект на засилен мониторинг и високорискови юрисдикции със стратегически недостатъци в националните си системи за превенция ИП/ФТ) или юрисдикции, за чиито физически или юридически лица или др. правни образувания има наложени от СС на ООН, ЕК или друга международна организация икономически или финансови санкции, ембарго или др. подобна мярка във връзка с финансиране на тероризъм, както и държави с преференциален данъчен режим/неоказващи съдействие юрисдикции⁶.

---

⁵ Индикативни примери за чуждестранни юридически лица и др. правни образувания, които имат „достатъчно“ връзки към/с Република България са, когато същите имат: адрес за стопанска дейност, клон, или представителство в страната; значителна бизнес дейност в страната (паричен праг на операции/транзакции или др. подходящ параметър); значителни/постоянни бизнес отношения с български банки/ПИ/ДЕП (значимостта може да се определя от размера на конкретния пазар/област/сектор, където юридическото лице/др. правно образувание има дейност/или дейността на задълженото по ЗМИП лице); недвижими имоти/инвестиция в страната (собственост на имот с висока търговска или жилищна стойност, инвестиции в ЦК или др. активи; значимостта се определя от средната цена/качество за недвижимите имоти/активите за съответния български пазар); нает персонал/плащани данъци в Република България (напр. за управление или администриране на дейност).

⁶ <https://www.consilium.europa.eu/bg/policies/eu-list-of-non-cooperative-jurisdictions/>

Като в зависимост от оценката на риска на клиента може да се направи преценката за действията, които трябва да се предприемат с цел установяване на достоверността на самоличността и информацията за клиента. Наличието на повишен риск при клиента, предполага прилагането на разширени мерки за комплексна проверка.

3.3. Смекчаване на риска

Банките/ПИ/ДЕП следва да предприемат подходящи мерки за управление и смекчаване на рисковете от ИП/ФТ, идентифицирани като релевантни за клиенти - юридически лица и др. правни образувания. Смекчаване на риска може да се осигури чрез добро познаване на клиентите вкл. чрез получаване на допълнителна информация за тях. За смекчаване на риска при сложни структури на собственост се прилагат следните способности:

- използване на публични надеждни източници (напр. търговски регистри, ГФО и др.);
- проверка дали за действителния собственик на клиента е налице публично надеждна информация (напр. публични дружества, чиито акции се търгуват на фондови борси⁷), които изискват подробно оповестяване като условие за допускане⁸.

4. Установяване на действителен собственик – физическо лице

Физическо лице може да бъде считано за действителен собственик въз основа на това, че е краен действителен собственик или чрез упражняване на краен ефективен контрол. Възможно е да се припокриват законното право на собственост (чрез дялово участие) и осъществявания ефективен контрол върху дружеството/др. правно образувание, но може дружеството да се притежава от физическо или юридическо лице, различно от действителния собственик, който пряко или непряко контролира юридическото лице. Физическото лице, което упражнява краен ефективен контрол върху юридическо лице, следва да бъде идентифицирано като действителен собственик, независимо дали притежава акции/дялове над определен минимален праг на собственост.

Определянето на действителния собственик на клиент, включва установяване на физическото лице, което притежава най-малко 25% от клиента и/или осъществява ефективен контрол върху него. Действителният собственик е физическо лице, което отговаря на едно от тези условия или на комбинация от тях. Банката/ПИ/ДЕП следва да установи действителния собственик за всяка една от възможните форми на действителна собственост (притежаване на собственост и контрол), за да установи действителната собственост на клиента си.

---

⁷ Вкл. анализ на правилата и изискванията за поддържане на адекватна, точна и актуална информация за действителните собственици от съответната борса и надзорът, който се осъществява върху този процес (или определяне на списък с „надеждни борси“).

⁸ В частност това е приложимо в случаите, в които свободно търгуваните акции (free float) на юридическото лице на борсата не представляват пречка за идентифицирането (не позволяват прикриване) на действителния собственик – например процентът на свободно търгуваните акции е под 25% от общия брой акции на юридическото лице или друго правно образувание).

При определянето на действителния собственик на своите клиенти, банките/ПИ/ДЕП преминават през следните етапи:

Етап 1 – Установяване на собствеността

Международният стандарт на FATF, както и ЗМИП, използват праг на собствеността за определяне на действителната собственост въз основа на дялове на собственост. Действителната собственост, чрез дялово участие е:

- пряка собственост - собствеността може да бъде чрез пряко притежаване когато едно или повече физически лица имат акционерно или дялово участие най-малко 25%. Следва да се установят и идентифицират всички действителни собственици;
- непряка собственост - косвено притежаване, когато най-малко 25% от акционерното или дяловото участие в юридическо лице или друго правно образувание принадлежи на юридическо лице или друго правно образувание, което е под контрола на едно и също физическо лице или физически лица, или на множество юридически лица и/или правни образувания, които в крайна сметка са под контрола на едно и също физическо лице/лица.

Рисковите фактори, които могат да се идентифицират чрез оценка на риска от ИП/ФТ за клиенти юридически лица или др. правни образувания въз основа на ИП/ФТ заплахите и уязвимостите, чиито носители са тези клиенти, варират в зависимост от правната рамка на държавите, качеството на прилаганите регулации за превенция на ИП/ФТ, качеството на надзор за финансовите институции и др. нефинансови бизнеси и професии, секторни и географски рискове.

Като пример за такива рискови фактори, свързани с определен праг, неизчерпателно изброени, може да бъдат:

- непрозрачни структури на собственост/контрол: напр. чрез използване на номинални директори и/или номинални акционери, включително чуждестранни корпоративни акционери, особено когато са част от по-дълга верига от непрозрачни корпоративни субекти;
- комплексни мултинационални структури, включващи много нива на собственост, действащи от името на друг или използващи верига от собственост, която е разпръсната в няколко юрисдикции;
- използване на посредници при учредяване на юридически лица, включително професионални посредници, като счетоводители, адвокати, нотариуси и доставчици на тръстовете и фирмени услуги;
- секторни рискови фактори, базирани на НОР и ННОР: ИП/ФТ рискови фактори, концентрирани в специфични сектори (предвид предикатните престъпления) – добивни дейности (нефт, газ), строителство, обществени поръчки, недвижими имоти, др.;
- злоупотреба с юридически лица и др. правни образувания (напр. дружество/образувание, използвани като транзитна точка, чиито бизнес приходи се третират като лични за собственика); дружества, използвани за оперативни или неоперативни цели (без реална дейност на местно ниво), фиктивни дружества/др. правни образувания, без собствени независими операции, без активи или минимални такива, без текущи операции, или служители;

- дружества / др. правни образувания притежавани или контролирани от местни или чуждестранни видни политически лица или свързани с тях лица/дружества.

Дяловете на собственост може да бъдат директни или индиректни, напр. чрез верига от корпоративни лица или чрез номинални акционери. Повече от едно физическо лице може да е действителен собственик на дадено юридическо лице или др. правно образувание, въз основа на дялово участие, над минимален праг⁹.

Етап 2 - Ефективен контрол

Прилагането на праг за собствеността не е единственият начин за определяне на действителна собственост съгласно международния стандарт и националното законодателство, които включват както концепцията за собственост, така и концепцията за контрол върху юридическо лице/др. правно образувание.

Установяване на наличие на ефективен контрол, който се осъществява върху клиент на банка/ПИИ/ДЕП, е част от действията за определяне на действителния му собственик. Пример за осъществяване на контрол е физическо лице, което упражнява контрол и определя решенията на висшето ръководство¹⁰. За да бъдат установени клиенти, при които е налице ефективен контрол, е необходимо да има добро разбиране на структурата на управление на клиента (юридическо лице или друго правно образувание). Ефективен контрол може да се осъществява посредством неизчерпателно изброени примери:

- **Различни права на гласуване:** различните класове акции/дялове може да дават на определени акционери/съдружници повече права за контрол спрямо другите акционери/съдружници (право на глас). Така дори акционерно/дялово участие, което е много под определения праг, може да даде на акционер/съдружник контрол над дружеството/др. правно образувание.

- **Право на назначаване на по-голямата част от висшето ръководство на юридическо лице/др. правно образувание:** контролът над юридическо лице/ др. правно образувание може да бъде упражнен, ако физическо лице разполага с правото да назначи по-голямата част от управляващите и представляващите го директно или индиректно (напр. правото е дадено на дружество, което от своя страна е изцяло собственост на физическо лице). Въпреки това, правото на миноритарните акционери/съдружници или определени заинтересовани страни да назначат представител във висшето ръководство само по себе си не предоставя контрол върху юридическо лице.

- **Контрол чрез дългови инструменти:** контролът може да бъде упражнен и чрез дългови инструменти или финансови споразумения, когато заемодател или кредитор може да контролира юридическо лице чрез разпоредбите на договор за заем (като дълг, който може да се конвертира в дялово участие) или от трета страна, която може по друг начин да повлияе на акционер/съдружник чрез финансови или други взаимоотношения.

⁹Напр. при приет праг от 25%, четири лица, всяко от които притежава 25% от акциите, ще се считат за действителни собственици.

¹⁰ Пример за ефективен контрол: Г-н А притежава всички права на глас в компания Х, а г-жа Б, носи отговорност за всички управленски решения в компания Х, то може да се приеме че и двете лица отговарят на определението на действителна собственост, тъй като и двамата имат ефективен контрол.

Въпреки това, банка, предоставяща финансиране на юридическо лице, рядко ще се счита за упражняваща контрол върху юридическото лице само по себе си.

- **Контрол чрез позиции в дружеството/др. правно образувание:** Физически лица, които упражняват значителен контрол върху юридическо лице/др. правно образувание и са отговорни за стратегически решения, които фундаментално засягат бизнес практиките или общото ръководство на юридическото лице/др. правно образувание могат да се считат за действителен собственик при определени обстоятелства.

- **Контрол чрез неформални средства:** Контролът може да се упражнява чрез неформални средства, като например чрез близки лични връзки с роднини или сътрудници. Когато физическо лице използва или се облагодетелства от активите, притежавани от юридическото лице/др. правно образувание; такива случаи обаче са трудно откриваеми на практика при рутинно събиране на информация за действителните собственици от регистър, агенция или друг орган.

Етап 3 – Управление

Този етап се прилага когато не са идентифицирани действителните собственици по предходните етапи, и след като са изчерпани всички възможни средства¹¹ или собствениците са напр. държавни органи, публично регистрирани компании. В тези случаи се приема че физическото лице, което изпълнява длъжността на висш ръководен служител е краен действителен собственик на юридическото лице. Определянето на това лице е в зависимост от структурата на юридическото лице/др. правно образувание, но обичайно е лице, което упражнява правомощия за вземане на стратегически решения.

5. „Многостранен“ подход към информацията за действителния собственик

Практиката, наблюдавана при взаимните оценки на държавите от FATF показва, че наличието на „многостранен“ подход, използващ няколко източника на информация за установяване на действителния собственик, е по-ефективен от използването на един подход за предотвратяване на злоупотребата с юридически лица и др. правни образувания за престъпни цели и прилагане на мерки за прозрачност на действителната собственост, тъй като различните подходи се допълват взаимно и в крайна сметка водят до по-качествена информация. Разнообразието и наличието на източници подобрява качеството на информация.

Същността на „многострания“ подход съчетава информация, съхранявана и/или предоставена от:

- а) самите юридически лица или др. правни образувания,
- б) информация, съхранявана от или от името на публични органи; или
- в) алтернативен механизъм, ако осигурява бърз и ефективен достъп до информация за действителната собственост за компетентни власти и всякакви допълнителни мерки, ако е необходимо.

---

¹¹ § 2, ал. 5 от ДР на ЗМИП

5.1. Информация от юридическите лица и други правни образувания

Юридическите лица и др. правни образувания е необходимо да поддържат актуална информация за: наименование на юридическото лице / др. правно образувание, доказателство за учредяване/регистрация, правна форма и статус, седалище и адрес на управление, списък на управляващите/представляващите, основни правила (устав, договор за учредяване), уникален идентификатор, напр. данъчен или др. еквивалентен номер; както и регистър на акционери/съдружници/членове, съдържащ имената им, видовете акции/дялове, които притежават, вкл. правото на глас и разпореждане.

5.2. Регистри на юридическите лица и други правни образувания

Всички учредени/регистрация дружества и др. правни образувания в дадена държава следва да бъдат вписани в съответен регистър¹². Необходимата предпоставка за идентифициране на действителните собственици е, че основната информация за дружествата и др. правни образувания се получава и записва в търговския регистър и регистъра на ЮЛНЦ – наименование на юридическото лице/др. правно образувание, доказателство за учредяване/регистрация, правна форма и статус, седалище и адрес на управление, списък на управляващите/представляващите, уникален идентификатор, напр. данъчен или др. еквивалентен номер. ЕК¹³ поддържа информация за търговските регистри на държавите членки на ЕС, както и препратки към тях.

Съгласно Насоките относно рисковите фактори, свързани с ИП/ФТ (EBA/GL/2021/02), използването на информацията, съдържаща се в регистрите на действителните собственици, само по себе си не означава, че се изпълнява задължението за предприемане на подходящи и отчитащи риска мерки за установяване и проверка самоличността на действителния собственик.

5.3. Алтернативни механизми за получаване на информация при многостранния подход

Като пример за алтернативен източник на информация може да се използва регистърът на банкови сметки, който идентифицира юридически лица/др. правни образувания, притежаващи банкови сметки, разплащателни сметки, както и информация от фондова борса.

Посочените три основни източника на информация, следва да гарантират, че данните за действителните собственици на юридически лица/др. правни образувания са адекватни, точни и актуални, като нито един от тях не трябва да бъде приоритетен за сметка на другия.

6. Информация за действителния собственик

Изискване за поддържане на адекватна, точна и актуална информация за действителните собственици на юридически лица и др. правни образувания на клиенти на банки/ПИ/ДЕП е заложена в стандартите на FATF (препоръка 24 и 25) и в националното законодателство.

---

¹² В случая „регистър“ се отнася за национален регистър, както е българската Агенция по вписванията, която поддържа търговски регистър и регистър на ЮЛНЦ, а не за информацията, поддържана от самите дружества и др. правни образувания или др. държавен орган в случая на данъчен идентификатор.

¹³ https://e-justice.europa.eu/106/EN/business_registers_in_eu_countries

Информацията за действителния собственик на юридическо лице или др. правно образувание се извлича чрез установяване на самоличността и естеството на контрола, упражняван спрямо юридическите лица и др. правни образувания от:

а) физическо/и лице/а, което/които притежава/т или имат контролиращо участие в юридическо лице или др. правно образувание и

б) физическо лице/а, упражняващо/и ефективен контрол спрямо юридическо лице или др. правно образувание чрез други средства, различни от дялово участие, ако има такива.

При събирането на информация за действителния собственик на юридическо лице/др. правно образувание трябва да се предприемат разумни мерки от задължените по ЗМИП лица за проверка на самоличността и статута на действителния собственик, например:

- клиенти - юридически лица, за които е налична информация в официален публичен търговски или дружествен регистър в държава членка по регистрацията представят разпечатка на направена справка по партидата на лицето;

- клиенти - юридически лица, които не попадат в обхвата на подлежащите на вписване в официален публичен търговски или дружествен регистър в държава членка и обстоятелствата не са публично достъпни представят оригинал или нотариално заверено копие на официално извлечение от съответния регистър за актуално състояние, на сертификат за собственост, на извлечение от акционерни книги и други подобни;

- клиенти – юридически лица, или др. правни образувания с номинални директори, номинални секретари или номинални собственици на капитала, включително тръстове, попечителски фондове, фондации и други правни форми подобни на доверителна собственост, представят удостоверение, договор или друг валиден документ според законодателството на юрисдикцията, в която са регистрирани, изходящ от централен регистър или от регистриращ агент, от който е видно кои са действителните собственици на клиента – юридическо лице или др. правно образувание.

В ситуации, при които действителният собственик не може да се идентифицира се приема, че задължените по ЗМИП лица идентифицират като такъв физическо лице, което изпълнява длъжността на висш ръководен служител. Банката/ПИ/ДЕП следва да документира трудностите, които е срещнала при идентифицирането на действителния собственик и какви действия е предприела за неговото установяване.

Мерките за разширена проверка могат също да се използват за откриване на неточности в докладваната информация за действителния собственик и/или умишлено прикриване, като напр. неразкрити номинални взаимоотношения. В приложение към настоящия документ са посочени примери за прикриване на действителна собственост, които са неизчерпателни.

6.1. Адекватна информация за действителната собственост

По отношение на самоличността на физическо лице, което е действителен собственик, адекватна информация ¹⁴ е например: пълни имена, националност, дата и място на раждане, адрес, национален идентификатор за страната на пребиваване на това лице. По отношение на средствата и механизмите, чрез които физическото/ите лице/а упражнява действителна собственост (независимо дали чрез собственост или контрол), публичната информация се счита за необходима, за да се идентифицират такива средства и механизми (напр. вид участие, права на глас или контрол чрез други средства) и обхвата (напр. посочване на процент от акциите, права на глас или друга форма на контрол) на интереса на бенефициента. Друга информация, която може да бъде полезна за допълнително потвърждаване на такива средства и механизми, може да включва данни за повече от една форма на действителна собственост (напр. чрез собственост и контрол, ако е приложимо), информация за законни посредници или юридически лица, участващи във веригата (т.е. такива, които са контролирани пряко от действителните собственици) или информация дали действителният собственик участва в номинални взаимоотношения.

По отношение на фондациите и др. правни образувания, това е съответната длъжност/роля на физическото/ите лице/а, напр. основател, бенефициент и член на ръководството.

6.2. Точна информация - средства за проверка на информацията за действителна собственост

След идентифицирането на действителния собственик на юридическо лице/др. правно образувание, тази информация трябва да се провери. Проверката се отнася за всички елементи на „многостранния“ подход, като може да включва проверка на предоставените документи (сертификати за акции/дялове; акционерна книга, решения на управителния съвет, издадени пълномощни на представляващи дружеството/др. правно образувание), или в зависимост от риска - ръчни или автоматизирани проверки в съответни публични или държавни бази данни.

В зависимост от специфичните рискове за юридически лица и др. правни образувания, мерките за проверка на идентификацията на действителния собственик имат 2 компонента:

- **Проверка на самоличността** на всички физически лица, вписани като такива;
- **Проверка на статута** на лицето, посочено като действителен собственик.

При проверката на идентификацията на такива клиенти (юридически лица и др. правни образувания) също следва да се прилага рисков базирани подход: при случаи на висок риск (напр. при юридически лица или др. правни образувания с комплексна мултинационална структура, наличието на номинални директори/акционери; дружества/др. правни образувания, идентифицирани като висок риск при национална/ индивидуална оценка на риска; такива, които подават неточна информация за действителния си собственик или не могат да предоставят документи), степента и честотата на мерките за проверка трябва да

---

¹⁴ Тълкувателната бележка към Препоръка 24 на FATF изисква наличието на механизми, които гарантират, че основната информация и информацията за действителните собственици на юридически лица и др. правни образувания са подходящи, включително информацията, предоставена на търговския регистър и регистъра на ЮЛНЦ за Република България или еквиваленти на тях регистри от други държави.

бъдат разширени. В други случаи на микро дружества / др. правни образувания, чиито правен собственик, директор или действителен собственик е едно и също лице, мерките за проверка могат да бъдат редуцирани (напр. само проверка на самоличността).

Независимо от механизмите, изброени по-горе, може да се изисква декларация от юридическите лица и др. правни образувания, че информацията, която предоставят е вярна и пълна. Въпреки че такава декларация би поставила основната тежест за предоставяне на вярна информация върху съответното юридическо лице или др. правно образувание, тя не трябва да замества различните усилия за проверка от страна на получателя на информацията (задължените по ЗМИП лица).

а) Проверка на самоличността на действителния собственик

Тази проверка трябва да покаже, че физическо лице, което е идентифицирано като действителен собственик, реално съществува и е това, за което се представя, напр. чрез проверка на официален документ за самоличност. Такава проверка може да се извърши и чрез автоматизиран обмен на данни с надеждна национална система, като например регистър на пребиваването, данъчен регистър, база данни с паспорти или информация за избори (напр. избирателни списъци и пр.).

б) Проверка на статута на действителния собственик

В зависимост от риска, тази проверка може да включва (но не се ограничава с тях) три елемента:

- има ли собственост, права на глас или контролни права в юридическото лице, така че да отговаря на определението за действителен собственик;
- действително упражняване на правата, свързани с нивото на собственост и/или контрол;
- съответствие със структурата и рисковия профил на юридическото лице/др. правно образувание.

Тъй като статутът на действителен собственик може да се промени с времето, дори до естеството на контрола, тази информация трябва да се проверява регулярно във времето, като не се разчита единствено на проверките, извършени в момента на учредяване.

За да се поддържа точността на информацията за действителните собственици на юридически лица и др. правни образувания се предвижда въвеждането на механизми за докладване на несъответствия като допълнителна мярка въз основа на риска. Такова докладване на несъответствия служи за допълване на мерките за проверка на различни механизми, посочени по-горе и не трябва да ги замества.

Подаването на информация за несъответствия обикновено позволява на компетентните органи и на задължените по ЗМИП лица с достъп до данни за действителната собственост да докладват на органа, който притежава информация за действителната собственост на юридически лица, ако информацията, която първите притежават, е различна от тази, съхранявана от последните.

6.3. Актуална информация за клиента и за действителния собственик

Изисква се¹⁵ основната информация за клиента и информацията за действителните собственици на юридически лица и др. правни образувания да е възможно най-актуална и да се осъвременява в рамките на разумен период, както и при установена промяна и/или идентифицирана остаряла информация.

7. Достъп до информация за действителния собственик на юридически лица и др. правни образувания от банки/ПИ/ДЕП

Банките/ПИ/ДЕП, като задължени по ЗМИП лица, трябва да поддържат постоянен достъп до търговския регистър и регистъра на ЮЛНЦ, за да могат да извършват проверки и справки за клиенти, които са юридически лица или др. правни образувания. Информацията от търговския регистър и регистър на ЮЛНЦ трябва да може да извлече основни данни за юридически лица/ др. правни образувания: наименование, доказателство за учредяване, правна форма и статут, адрес на седалището, основни регулиращи правомощия (напр. меморандум, устав, договор), списък на директорите и уникален идентификатор, като например данъчен идентификационен номер или еквивалент (когато има такъв). Също така банките/ПИ/ДЕП трябва да имат достъп до допълнителна информация за: регистър на акционери / съдружници / членове, съдържащ имената им, брой акции/дялове и видовете акции/дялове, вкл. естеството на правата на гласуване; действителна собственост, поддържана в регистър/и или чрез алтернативен механизъм.

---

¹⁵ В съответствие с чл.16, ал. 1 и чл. 61, ал.1 от ЗМИП

Индикатори за установяване на опити за прикриване на действителна собственост¹⁶

1. Спрямо юридически лица или други правни образувания:

- продължителен период без осъществяване на дейност/минимална дейност след учредяването/регистрацията, последван от внезапно и необяснимо започване/увеличение на дейности;
- определят се като търговско дружество, но не могат да бъдат открити в интернет или в социалните бизнес мрежи;
- учредени/регистрирани са под име, което не показва дейността им, или което показва, извършване на дейности или услуги, които реално не предоставят;
- учредени/регистрирани са под име, което имитира име на друга компания, особено на известни мултинационални корпорации;
- регистрирани на адрес, който не отговаря на профила на дружеството/др. правно образувание;
- регистрирани на адрес, който не може да бъде открит в интернет картографските услуги (като Google Maps);
- регистрирани на адрес, на който са регистрирани и множество други дружества, което показва, че се използва услугата "пощенска кутия";
- директорът/управителя или контролиращият/ите акционер/и/съдружник/ци не могат да бъдат открити при опит за свързване с него (тях);
- когато директорът, контролиращият/ите акционер/и и/или действителният/ите собственик/ци за дадено юридическо лице или правно образувание са посочени като оправомощени лица за опериране и със сметките на други юридически лица или др. правни образувания; индикация за използване на подставени/номинални лица;
- упълномощили са множество подписващи лица, без да има приемлива бизнес причина за това;
- учредени/регистрирани в юрисдикция с по-висок риск от ИП/ФТ;
- учредени/регистрирани в юрисдикция с преференциални данъчни режими;
- имат редовни преводи от/към юрисдикция с преференциални данъчни режими;
- получават големи суми капиталово финансиране бързо след учредяване/регистрация, което се изразходва или прехвърля другаде за кратък период от време без търговска/бизнес обосновка;
- учредени/регистрирани в юрисдикция, която не изисква деклариране на действителния собственик в централизиран регистър;
- оперират със сметки, които не са открити в юрисдикцията на учредяване/регистрация;
- структурата им включва множество акционери/съдружници, всеки от които притежава акции/дялово участие малко под прага, необходим за задействане на мерки за разширена комплексна проверка.

---

¹⁶ Неизчерпателен списък от индикатори, насочващи към потенциално прикриване на действителния собственик, базиран на съвместен доклад на FATF и Egmont Group, 2018: [Concealment of Beneficial Ownership - Egmont Group](https://www.fatf-gafi.org/publications/otherpublications/documents/20180529-concealment-of-beneficial-ownership-egmont-group.pdf), [Concealment of Beneficial Ownership \(fatf-gafi.org\)](https://www.fatf-gafi.org/publications/otherpublications/documents/20180529-concealment-of-beneficial-ownership-egmont-group.pdf)

1.1. Индикатори за установяването на фиктивни дружества/др. правни образувания, включително офшорни дружества:

- присъствието на номинални/формални собственици и директори:
  - формални/номинални лица (лица, фигуриращи като управители на голям брой фиктивни дружества);
  - неформални лица (като деца, съпрузи, роднини или сътрудници), за които не може да се установи, че действително участват в управлението;
- адрес на еднаква регистрация, или само на пощенска кутия (често използвано през доставчиците на доверителни и фирмени услуги);
- няма физическо присъствие, не извършва търговска и друга дейност, или е без персонал (съответно не плаща данъци и осигуровки);
- извършване на операции чрез дружеството/др. правно образувание, без икономическа логика.

2. Спрямо клиент (ФЛ и ЮЛ):

- Клиентът не желае да предоставя лична информация;
- Клиентът не желае или не може да обясни:
  - бизнес дейности, корпоративна история и търговска политика;
  - самоличността на бенефициента и източника му на благосъстояние;
  - защо извършва дейността си по определен начин;
  - естеството на бизнес отношенията му с трети страни.

2.1. Специфични индикатори за физически лица или свързани лица:

- Настояване за използване на посредник (професионален или неформален) по време на деловите взаимоотношения без достатъчна обосновка;
- Активно избягване на личен контакт;
- Чуждестранни граждани, които нямат значителна дейност в страната, в която използват професионални или финансови услуги;
- Отказ за сътрудничество или предоставяне на информация, данни и документи, които обикновено се изискват за удостоверяване на операцията;
- Извършване на операции, които не съответстват на възрастта на лицето;
- Лицата са обект на разследване или имат известни връзки с престъпници (при евентуално наличие на надеждна информация за това);
- Лишени са от правото да заемат директорска длъжност в дружество или да управляват доставчик на услуги по доверително или дружествено управление;
- Извършват финансови дейности и операции, несъответстващи на профила им на клиенти;
- Декларират доходи, които не съответстват на тяхното имущество, сделки или начин на живот.

3. Индикатори при осъществяване на операция и трансакция:

- Клиентът е както наредител, така и бенефициент на множество изходящи международни парични преводи;
- Връзките между страните в трансакцията/операцията са съмнителни или пораждаат съмнения, които не могат да бъдат достатъчно обяснени от клиента;

- Предоставено е финансиране от заемодател, независимо дали е ФЛ или ЮЛ, различно от кредитна институция, без логично обяснение или търговска обосновка;
- Заеми се получават от частни трети страни без никакви съпътстващи споразумения за заем, обезпечение или редовно изплащане на лихви.

3.1. При осъществяване на трансакция:

- Между две или повече страни, които са свързани без видима бизнес или търговска обосновка;
- Повтаряща се сделка между страните за определен период от време;
- Изпълнява се от фирмена сметка, но изглежда, че финансира лични покупки, включително покупка на активи или развлекателни дейности, които не са в съответствие с профила на клиента;
- Изпълнява от фирмена сметка и включва голяма сума средства в брой, като депозит или теглене, което е нетипично или несъвместимо с профила на клиента;
- Необяснима цикличност (изходящи и входящи трансакции, сходни по размер, между едни и същи сметки);
- Включва прехвърляне на акции (на приносител) при продажба извън пазара;
- Включва договорни споразумения с необичайни клаузи, позволяващи на страните да бъдат защитени от отговорност, но да реализират по-високи доходи в началото на сделката;
- Включва необяснимо използване на пълномощни или други процеси на делегиране (например използване на представителства);
- Включва необяснимо използване на изрични доверители (тръстове) и/или несъответстващи или необясними взаимоотношения между бенефициенти (или лица, които са обект на власт) и учредителя;
- Включва необясними или несъответстващи класове бенефициенти в тръст (доверително управление).